

Katedra: Religionistiky

Akademický rok: 2017/2018

Posudek oponenta bakalářské práce

Pro: Adéla Karbanová

Studijní program: Filosofie

Studijní obor: Religionistika

Název tématu: **Židovské, křesťanské a muslimské motivy v písňových textech Leonarda Cohena**

Adéla Karbanová se v předložené práci zabývá životem a dílem Leonarda N. Cohena. Pokouší se nalézt odpověď na otázku: „jakým způsobem se v tvorbě židovského umělce projevovala jeho vlastní náboženská víra, o níž po celý život tvrdil, že jí je judaismus, a nakolik byla pro jeho tvorbu důležitá inspirace dalšími náboženskými tradicemi“ (s. 9). Autorka dochází k závěru (s. 74-76), že Cohen nikdy nepřestal být židem, přestože se v jeho básních a písňích setkáváme s křesťanskými a islámskými motivy. Z křesťanských autorka zmiňuje především Ježíše z Nazaretu, kterým byl fascinován. Cohenovu konverzi ke křesťanství autorka považuje, oproti některým moderním badatelům, za nepravděpodobnou a opírá se zejména o Cohenovy výroky. Z islámských náboženských motivů, které se u Cohena objevují, autorka uvádí perského básníka a mystika Rúmího. V porovnání s vlivy indických tradic (buddhismus) jsou křesťanské a islámské mnohem četnější, přestože Cohen trávil v buddhistickém klášteře několik let. Autorka v práci rovněž ukazuje, že cílem jeho pobytu bylo především zmírnit účinek dlouhotrvajících depresí (s. 28). Uvedený závěr zapadá do Cohenových vyjádření. Např. v rozhovoru s Larry Rotherem na otázku, jak se slučuje jeho víra a praxe Zenu, Cohen odpovídá: „Allen Ginsberg asked me the same question many years ago [...] in the tradition of Zen that I've practiced, there is no prayerful worship and there is no affirmation of a deity. So theologically there is no challenge to any Jewish belief“ (Larry Rother, *New York Times*, February 24, 2009).

Na práci Adély Karbanové oceňuji především solidní analýzu Cohenových textů v návaznosti na jeho životní události. Dobrá obeznámenost s písňovými texty a s Cohenovým životem, potom autorce umožňují úspěšně polemizovat například se Zdeňkem Nešporem, který je přesvědčen, že Leonard Cohen ke křesťanství konvertoval, což je minimálně v rozporu s Cohenovými výroky (s. 28). Autorka zpochybňuje předpoklad některých badatelů, kteří pravděpodobně na základě Cohenova zájmu o postavu Ježíše, jsou přesvědčeni, že nakonec konvertoval ke křesťanství. Naopak z historie máme relativně dost dokladů, že víra v Ježíše Krista a dodržování Mojžíšova zákona (halachy) se automaticky nevylučuje. K této otázce se autorka v práci už blíže nevěnuje.

Naopak slabinu předložené práce vidím v 1. kapitole nazvané *Abrahámovská religiozita* (s. 11-22). Po přečtení celé práce si nejsem jistý k čemu kapitola vlastně slouží a zda-li je vůbec v práci potřebná. Autorka se již méně věnovala jejímu začlenění do celkové struktury práce. V úvodu není například vůbec zdůvodněné, proč by mělo být důležité zamyslet se „nad otázkou společného jádra židovské, křesťanské a muslimské religiozity“ u Leonarda Cohena (s. 10). Důvody, proč autorka vybrala oba autory se dozvídáme postupně během práce, kde uvádí, že se Cohen mimo skládání věnoval četbě knih od Martina Bubera a Gershoma Scholema. Přestože se autorka správně zmiňuje o „kultu východního židovství“ u mladší generace tehdejších židů v Německu na počátku 20. století (s. 17), otázkou zůstává, zda-li stejný kult či podobné náboženské směřování se díky emigrantům z východní Evropy přeneslo i do Spojených států amerických či Kanady, kde Cohen vyrůstal. Z jeho zájmu o Buberovy knihy se můžeme minimálně domnívat, že by tomu tak mohlo být. Připomeňme, že Cohen se narodil roku 1934 a minimálně Cohenova maminka pocházela z východní Evropy, „neustále zpívala v ruštině a jidiš staré písně, které znala z dětství“, popisuje autorka (s. 24). V roce 1900 žilo v Montrealu přibližně 6000 rusky mluvících židů (více viz Medresh, Izrael; Vivian Felson, *Montreal of Yesterday: Jewish life in Montreal, 1900-1920*, Montreal: Véhicule Press, 2000, 214 s.). Propojení autorka nachází také s Hansem Küngem a tvrdí, že Cohen by byl jistě typickou osobností pro současnou postmoderní epochu (s. 76).

Propojení tohoto typu měly být jistě součástí úvodu, aby si čtenář mohl hned na počátku udělat přesnější představu o celkové argumentační linii. Mnohem jednodušší by bylo na příslušných místech spíše odkázat na Künga či Bubera, což by pro účel celé práce bylo dostatečné. Na místo „abrahámovské religiozity“ v první kapitole, by asi bylo výhodnější věnovat se detailně podobám židovství v převážně katolickém Montrealu na počátku 20. století (s. 25), v němž židé tvořili menšinu kolem 6% (viz např. Mackay L. Smith, *The Jews of Montréal and Their Judaism: A Voyage of Discovery*, Montreal: Aaron Communications 1998, 225 s.). Sama autorka poukazuje například na Lyona Cohena, Cohenova dědečka, na něhož Leonard vzpomínal jako na muže se silnou „sekulární stránkou“ (s. 23). Na základě popisu Cohenova života předloženého autorkou se spíše ukazuje, že Cohenova „víra a způsob života“ nespočívala

ani tak moc v „abrahamovské religiozitě“, nýbrž v židovském prostředí ovlivňované většinovou společností, která byla převážně křesťanská. Nicméně, na obranu autorky je třeba doplnit, že „abrahamovská religiozita“ je explicitně zmíněna v zadání práce, tudíž autorka pracovala v souladu se zadáním.

Závěr: Adéla Karbanová ukazuje solidní obeznámenost s tématem a prokazuje, že si osvojila zásady psaní odborného textu. Zpracování zvoleného tématu považují za nadprůměrné a na předložené práci je vidět zájem o zvolené téma. Rovněž prohřešky proti české gramatice a stylistice jsou nečetné. Přestože autorka v úvodu dostatečně neobjasnila účel první kapitoly a je velmi málo propojená s analýzou textů, doporučuji práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako *výbornou minus* (B).

V Praze 13. srpna 2018

Mgr. Štěpán Lisý, M. A., Th. D.